

Naj nam častiti naši bralci ne zamerijo, da ne moremo resno govoriti o premuhastem protestu „rotovža“, po katerem pri nas na Kranjskem bi še le morali pozvedovati, kateri jezik — razun Kočevja in Weissenfelsa — je deželni jezik!! Ali je mar deželni šolski svet v gornji Avstriji, v dolnji Avstriji itd. tudi še le občine vprašal, naj mu povedo, kateri jezik naj ondi bode učni jezik? Če nam modri ljubljanski gemeinderath pové, da se je ondi to zgodilo, tedaj bomo tudi mi rekli, da kranjski deželni šolski svet bi bil moral popred zaslišati naše občine. In če bi bil zarad kopíce ljubljanskih nemškutarjev deželni šolski svet princip postavil, da hoče barati ljubljanski „rotovž“, tedaj bi bil moral vprašati vseh 347 občin, in kmalu, ko se bodo osnovala druge občine in drugi zastopi občin, moral bi zopet jih poprašati in potem vsake 3 leta po novih volitvah občinskih zastopov! „Pojte rakom žvižgat s takimi burkami“ — bi vam jo zapel ranjki Prešerin. Tam, kjer narodi mešane narodnosti bivajo, ima to zaslišanje občin pomén in za take dežele velja oni š. omenjene splošne cislajtanske postave; pri nas na Kranjskem ni tega; kranjski narod je slovenski narod, in če je tu in tam kak Nemec vmes, zavoljo teh od zunaj prišlih posameznikov kranjska dežela ni nemška in Ljubljana ne nemška, sicer bi tudi mesta Zagreb, Lvov, Pešt, Reka, Trst itd. morala biti nemške, ker ondi mnogo več Nemcev gostuje kakor v Ljubljani. Na Dunaji biva na tisoče Slovanov in vzlasti Čehov, — vprašamo vas: ali se zavoljo njih v šolah uči česki? Š. 19. temeljnih državnih postav nam je sveta postava; po tej postavi mora našemu narodu obveljati narodna pravica; posamezni nemški ljudje nikjer ne delajo naroda. Mi si po nobeni sofistiki ne damo sukati Š. 19., ki govori od več narodov (mehrere Volksstämme); na Kranjskem je slovenski „Volksstamm“ po vsem Kranjskem, v Kočevji in Weissenfelsu pa je betvica nemška, zato je ne sili nikdo, da se uči slovenski, zato pa tudi po vsem drugem Kranjskem ne more siliti nikdo, da se uči nemški. V naših srednjih šolah se zoper Š. 19. še sila godi narodu našemu z nemškim učenim jezikom, ktera bode prestala brž, ko na mesto krivice stopi pravica in se postava bode strogo speljavala. Da bi se pa branilo takim, ki se hočejo tudi nemški učiti, tega noben pameten človek ne zahteva, vsaj tudi mi cenimo resnico tega, da kolikor jezikov znaš, toliko človekov veljaš. Al da se našemu narodu v njegovi deželi zapira nauk v njegovem častljivem maternem jeziku, — da se naša šolska mladina v ljudskih šolah še trpinči s tujim jezikom, — da se jezik našega naroda psuje za „bauernsprache“ in učenje maternega jezika za „verbauerung“, kakor po tolovajsko govori „Tagblatt“, zoper to moramo protestovati pred vsem svetom. Da pa prav jasno pokažemo, kam merita ljubljanski „rotovž“, kteremu je dr. Kaltenegger v gori omenjeni seji organ bil, in ljubljanskemu „bezirksschulrathu“, kteremu je Dežman prvi kolovodja, naj povemo prečudno istorijco, ki smo jo te dni izvedeli iz sledečega nam došlega pisma:

(Poslano.) Iz tako imenovane „druge“ mestne šole so nam prinesli otroci k božičnim praznikom šolska naznanila na dom, ki so zato narejena, da se stariši 4krat na leto prepričamo, kako se naši otroci učijo v šoli. Toda kako smo se zavzeli videti ta naznanila v nemškem jeziku. Dasiravno s tem razžaljeni, bili bi vendar molčali k predrznosti te mestne šole, ako se bi bilo tudi po drugih šolah enako ravnalo. Toda poslušajte! V šentjakovski šoli, ki je menda tudi mestna, dajala so se slovenskim starišem slovenska na-

znanila; v nunski šoli, kakor smo izvedeli, dajala so se nekterim otrokom tudi slovenska naznanila, in še celó na c. kr. vadnici bili so učitelji in njihov vodja toliko pravični, da so naročili otrokom, naj poprašajo domá svoje stariše, ali želé nemška ali slovenska naznanila, da se jim po želji starišev tudi napišejo. (To se je tudi zgodilo, kar je vse hvale vredno.) Vprašamo tedaj, odkod neki pride, da so se le v naši drugi mestni šoli dajala brez razločka zgolj nemška naznanila, ki jih ne razumemo vsi? Mar je ta šola le za Nemce? Mar ne hodi v to šolo večina otrok slovenskih starišev? Odkod tedaj ta silovita predrznost teh mestnih učiteljev, ki se z našimi žulji plačujejo? Kaj bi rekli Nemci, ako se jim bi kaj enacega zgodilo, kakor se je nam, in bi se jim poslala zgolj slovenska sporočila? Mi pa tudi nočemo, da bi se nam krivica godila, ter imenujemo to djanje grdo predrznost in se očitno pritožujemo zoper krivico, ki se nam slovenskim starišem godi v tej šoli. Mi nočemo in ne trpimo, da bi se naši otroci ponemčevali, pa tudi zahtevamo, naj se nam piše v domačem jeziku, da razumemo, kar beremo!

Več starišev, ki imajo svoje otroke v tej šoli.

### Novičar iz domačih in ptujih dežel.

*Iz Dunaja.* Presvitli cesar je prišel iz Tirolskega nazaj na Dunaj in se je imel v pondeljek v Buda-Pešt podati, kjer se je ta dan začelo zborovanje delegacij. — Nedavno se je slišalo, da novo ministerstvo se bode rodilo sredi tega meseca, zdaj je zopet počil glas, da še le po končanem zborovanju delegacij. Da ne moremo ministrov dobiti, že samo to kaže, da decemberska ustava umira. Cesar je zeló zadovoljen zapustil Tirole, a Tirolci so jako veseli tega, kar so videli in slišali od cesarja. Liberalci so bili vsi potrti, ko so videli 5. dne t. m. v Inšpruku veliko deputacijo 80 veljavnih mož iz mnogih krajev Tirolskega, razdeljene v 5 vrst; prvi vrsti govornik je bil prof. Greuter, strah ustavovercev; drugi vrsti baron Dipauli itd. Vsi ti možje so odkritosrčno cesarju povedali, kar teži srce vsacega pravega Avstrijana, in — kakor so milostni odgovori cesarjevi kazali — niso bili brez vtiska govorjeni.

*Slavonija.* Iz Diakova. Mnogi nemški časniki raznašajo novico, da je prevzv. biskup Strossmayer nevarno bolán. Mi brezštevilnim častiteljem njegovim za gotovo moremo povedati, da to ni res.

*Iz francosko-pruskega bojišča.* Nemška vojska pred Parizom je še danes tam, kjer je iz začetka bila. Streljati sicer je začela na več trdnjav pariških, al dosegla ni nič. Začela je pa nemška armada bombe metati na Pariz le zato, ker vidi, da imajo Parižani še živeža dovolj in da z lakoto jih ne bode prisilila, da bi se udali. Domá na Nemškem pa mrmrajo ljudje čedalje bolj, ker vidijo, kako na tisoče in tisoče njihovih sinov konec jemlje v bitvah in po mrazu hude zime. Če tudi Pariz pade, potem še le se začne krvavi boj, kajti ves narod francoski bode zgrabil potem orožje, da zapodi Nemca iz dežele.

### Kursi na Dunaji 10. januarija.

5%, metaliki 57 fl. 25 kr. Ažijo srebra 121 fl. 50 kr.  
Narodno posojilo 66 fl. 35 kr. Napoleondori 9 fl. 97 kr.

### Loterijne srečke:

V Trstu 7. januarja 1870: 17. 47. 72. 32. 59.

Prihodnje srečkanje v Trstu bo 21. januarja 1871.